

set. Hij studeerde voor assistent/opnameleider en de samenwerking was dus eerder beperkt.’ Paul Jambers merkt ook op dat Dirk Van Esbroeck alleen aanwezig was op de draaidagen en dat hij niet veel werk had als opnameleider. Hij was ook niet betrokken bij de voorbereiding en de productie, zodat de twee niet zo veel contact hadden. ‘Ik herinner mij Dirk als een stille ietwat teruggetrokken jongen. Veel weet ik niet over hem. Ik zat in het vierde jaar regie en hij in het tweede jaar assistentie.’ Jambers heeft wel nog een leuke foto waar Dirk op staat. ‘Het zal een van de weinige foto’s zijn van hem tijdens zijn RITCS-periode.’

De film wordt gedraaid tijdens de paasvakantie in april, maar tijdens die periode moet Dirk ook optreden. Op vrijdag zeventien april staat hij met De Doolaards in het Shaffy Theater in het gezelschap van Wannes Van de Velde en het trio RUM. In zijn agenda staan de vaste onderwerpen: optredens allerhande, lessen van Jo Röpcke, Franz Marijnen, Roland Verhavert, Herman Balthazar... Donderdag elf juni staat er zeer uitdrukkelijk: ‘EXAMEN GEETS HA! HA! HA!’ Of het echt een goeie grap geworden is, weet ik niet. De maanden juli en augustus zijn witte bladen. Hij zat dan in Marokko waar hij meewerkt aan een documentaire, maar dat verhaal is behoorlijk in de soep gedraaid. Hij trok er naartoe met ene Frans, klasgenoot in het RITCS, en Claude Diouri, eigenaar van diverse filmzalen in Brussel. Claude was van Marokkaanse afkomst en als hun gammele bestelwagen het begeeft, alarmeert hij zijn familie. Het kost het trio nog een schaap in ruil voor onderdak en redding. Samen met Frans trekt Dirk begin september al liftend terug naar België. Hij heeft er nog wat herexamens af te werken en hoopt daarna op een gunstige deliberatie. Het diploma waar zijn moeder altijd op hamerde is binnen en hij kan bijna zijn zin gaan doen.

Ondertussen in Leuven

‘Intens was het begin van de jaren zestig’, schrijft Dirk Lambrechts in zijn boek *Fado, de Tranen van de Taag*. ‘Het was alsof alles nog mogelijk was. Alles was onontgonnen en lag voor ons open. En wat meer was: er bestond nog een vreemde wereld, het onbekende. Spanje was ver weg. Aan Portugal viel niet te denken, dat was onbereikbaar. Op een dag vond ik in een tweedehandsboekhandel de verzamelde gedichten

van Slauerhoff. Het waren niet zozeer de gedichten over de zee die me aantrokken, wel de gedichten over het land: Lisabon, fado, saudade en flamenco-*coplas*. Het werd een tijd waarin ik langs de Antwerpse haven dwaalde, die toen nog levendig met de stad verbonden was. Het Schipperskwartier met de Griekse tavernes waar 's nachts echte muziek werd gespeeld en Griekse zeemannen kwamen aanzwalken; de kleine Spaanse bars waar het rook naar knoflook, olijfolie en chorizo. En de Stadswaag met de zigeurkelder en de kroegen waar Ferre Grignard in jenever-neveldampen de morgen afwachtte. Zo leerde ik Wannes Van de Velde kennen, die toen al flamenco speelde en boven het Conscienceplein – met duiven en nog zonder terrassen – woonde. Het was geen marginale wereld, wel een eigen wereld die volmaakt paste in de stad waar verschillende personen een typische kleur aan gaven die we nu zo graag 'stadscultuur' noemen. Het was alleszins spontaan, niet gesubsidieerd maar rijk. Fado was in die dagen niet te vinden, op enkele plaatsjes van Amália Rodriguez na. Wannes Van de Velde 'El Niño de San Andres' – de jongen van het Sint-Andrieskwartier – vormde een groep met El niño de Flandes en trok ermee door het land.'

Lambrechts beschrijft hoe flamenco geleidelijk een begrip werd en hoe het opkomende toerisme naar Spanje dat stimuleerde. In Brussel vertaalde zich dat in de eerste paella- en gambarestaurants met dito flamenco. Hij studeerde flamencogitaar 'in het sombere' Sint-Gillis en zat er maandenlang *compás* te oefenen, om 's avonds in lawaaierige Spaanse cafés *sol y sombra* te drinken tot de eerste ochtendtreinen het Zuidstation binnenreden.

Dirk Lambrechts (1944-2007) stierf 'in ballingschap' in Amsterdam. 'Het was verdriet, niet de drank', lezen we bij zijn overlijden in De Volkskrant. Dat klinkt ontroerend, maar waar Dirk passeerde, vloeide altijd rijkelijk de drank. Bier in al zijn varianten maar bij voorkeur van hoge gisting en afkomstig uit Belgische abdijen,

Dirk Lambrechts (© Tim Dirven)

wijn uit alle beschaafde landen, *sol y sombra* – een moordende mengeling van Spaanse anis en dito *coñac* – en jenever uit de lage landen bij de zee, eau de vie van over de taalgrens, zoete porto en granieten *dão* uit onbereikbaar Portugal, sherry uit donker Spanje, whisky uit Schotland en whiskey met een dronken extra ‘e’ uit Ierland, armagnac van eeuwen oud uit de donkere kelders van de Gers, boerenjongens uit moeders voorraadkelder, rijke marc uit Bourgogne, parelende blanquette uit Limoux, crémant de Bordeaux of de Bourgogne, ouzo uit het oude Griekenland, cider van de natte boomgaarden in Normandië of Asturië, zambuca uit zonnig Italië, sliovitsj uit het vergeten Joegoslavië, en... waarom ook niet... RUM!

Wie er alles over wil weten, leze zijn boek *De Smaak van Heimwee, herinneringen aan de Europese volkskeuken*². Wij onthouden hier voorlopig alleen de RUM, want na een feestje waar die drank rijkelijk vloeide, werd het de naam van de allerbekendste groep uit de Vlaamse folkrevival. De avond na het feest moest het pas opgerichte trio van Dirk Lambrechts, Paul Rans en Wiet Van de Leest voor het eerst officieel optreden. Omdat een groep zonder naam even erg is als een café zonder bier wordt de laatste slok van de vorige avond de naam van de groep. Cafévriend Paul Vanden Bavière – historicus en jarenlang buitenlandjournalist bij *De Standaard*, nu woordvoerder van de Fundación Patagonista – werd ter plekke benoemd tot manager. Het was september 1969 en de glazen waren altijd halfvol!

‘Op een zaterdagmiddag kwam ik op het kot van Dirk in de Ravenstraat (nr 14, ondertussen afgebroken, nvda). Ook Paul Rans en Wiet Van de Leest zaten daar’, vertelt Paul Vanden Bavière. ‘Dirk kondigde meteen de wereldpremière van RUM aan. Ze hadden een contract in Willebroek en ik werd ter plekke en zonder pardon benoemd tot manager. Dat moest natuurlijk in stijl gebeuren en dus werd er eerst een bezoek gebracht aan de sigarenwinkel van Wauters op het Fochplein (ondertussen ook al verdwenen, nvda) “zodat we de nodige indruk konden maken op de eenvoudige lieden van Willebroek”. Van sigarenwinkel Wauters moeten we vooral volgende mededeling onthouden: ‘de sigaren zijn per stuk geprijsd!’. Dat maakt meteen duidelijk in welke prijscategorie de prille RUM zijn rookwaren aankocht. En het maakt al even duidelijk hoe Dirk Lambrechts met de hoed op zijn hoofd en de gitaar onder de arm door het leven bonjourde.

.....
2 Uitgeverij EPO

Dirk Lambrechts werd na de oorlog ‘wegens omstandigheden’ opgevoed door zijn grootmoeder in Rotselaar, waar de Dijle zich naar de Demer kronkelt. We zullen er later nog terugkeren omdat Christel Borghlevens en Johan De Baedts er nog altijd wonen. Als ‘de omstandigheden’ wat gunstiger worden, verhuist hij naar Leuven, waar de Dijle een open riool is met fietswrakken en winkelkarretjes. Rotselaar was te klein en Leuven is niet groot genoeg. Lambrechts ontdekt er op zijn zestiende, naast vele andere geneugtes, de prachtige gedichten van Federico García Lorca en Jan Jacob Slauerhoff. De twee dichters zijn perfecte leeftijdgenoten, allebei geboren in 1898, het einde van een struikelende eeuw, en allebei gestorven in 1936. Lorca werd vermoord door de rechtse Franquisten; Slauerhoff stierf na vele ziektes en een overdosis weemoed.

Ben ik traag omdat ik droef ben,
Alles vergeefs vind en veil,
Op aarde geen hoogre behoefte ken
Dan wat schaduw onder een zonnezeil?

Of ben ik droef omdat ik traag ben,
Nooit de wijde wereld inga,
Alleen Lisboa van bij de Taag ken
En ook daar voor niemand besta,

Liever doelloos in donkere stegen
Van de armoedige Mouraria loop?
Daar kom ik velen als mijzelve tegen
Die leven zonder liefde, lust, hoop ...

Het zijn literaire liefdes die hij deelt met onze Dirk Van Esbroeck. Lorca en Slauerhoff brengen hem bovendien naar de muziek. Van Slauerhoff leert hij de fado en de *saudade* kennen, met Lorca gaat de wijde wereld van de flamenco en de *duende* open. In Antwerpen is Wannes Van de Velde dan al *El Niño de San Andres* en iedereen die wat van de flamenco wil leren gaat hem opzoeken. Zo ook onder meer wijlen Rudy Lagrillière en Dirk Lambrechts. Van Wannes krijgt Lambrechts de goede

raad om naar Morón de la Frontera in Spanje te trekken. Daar woonde Diego de Gastero, toen de grootmeester van de *toca gitano*, een stijl die hij zelf geleerd had van grootheden als Pepe Naranjo en Ramón Montoya. Zo wordt Dirk Lambrechts een populaire flamencogitarist op de Vlaamse podia van de latere jaren zestig en vroege jaren zeventig. Alleen, hij besterft het van de plankenkoorts en het heilige geloof dat drank de zenuwen onder controle kan houden is helaas bijgeloof. Carl 'Alan' Teller wordt zijn compagnon. Carl was een jonge 'singer-songwriter' met een prachtige tenor en een handvol mooie liedjes. Ze zijn in die dagen het meest flamboyante duo in Leuven en zijn talloze kroegen. Zwarte jassen, lange sjaals, ruime hoeden, dikke sigaren van bij Wauters en wilde verhalen met eindeloze vertakkingen waren hun specialiteit. Gespeelde *artistiekeerigheid*, zorgvuldig opgebouwd imago, opgelegd zelfvertrouwen, ze hadden het allemaal, deze bohémiens van de Leuvense binnenstad. 's Avonds en in de weekends traden ze op in cafés, kroegen, clubs en parochiezalen. Dirk Lambrechts met zijn flamencorepertoire, Carl 'Alan' met zijn eigen liedjes. Die 'Alan' is overigens een toevoeging van Dirk

Lambrechts, die voor iedereen wel een bijnaam had. Carl heeft zijn 'Alan' te danken aan Edgar Allan Poe wiens fantastische verhalen door de keizer en de koning van de muzikale nachten werden verslonden. Paul Vanden Bavière wordt in die traditie steevast aangesproken met 'Dokter' naar Dr Parkinson.

Het gebeurt allemaal in 1968-69 maar van de politieke beroering die door de steden waait, lijken ze niet veel last te hebben. Vooral voor Dirk Lambrechts is chaos en anarchie de beste biotoop en gitaar en flamenco helpen hem daar aardig bij. Hij flirt even met de VAS, de 'Vlaamse Anarchistische Studenten', maar langer dan een paar donkere nachten kan dat niet geduurd hebben.

Enkele jaren eerder had wijlen Walter De Bock – de latere journalist en hoofdredacteur van *De Morgen* – Paul Rans in contact gebracht met Dirk

Paul Rans

Lambrechts. Walter en Paul gingen allebei naar het Heilig Drievuldigheidscollege (de Jozefieten) aan de Oude Markt in Leuven.

‘Naar het einde van mijn schooljaren (1963-64) kreeg ik zin om een instrument te leren spelen’, legt Paul Rans uit, ‘en ik zong wel wat, puur voor mezelf.’ Paul is een zoon van de beste slager van de stad. De buurman van slagerij Jambona aan de Bondgenotenlaan is pianoverkoper De Beriot. Die haalde zijn biefstukken en fijnkost bij Jambona. De jonge Paul Rans mag dus zijn eerste gitaar kopen bij buurman De Beriot. Voor wat hoort wat. ‘Maar zo helemaal alleen leren spelen met een boekje is ook niet alles. Walter De Bock zat in mijn klas en hij kende Dirk Lambrechts die kunstgeschiedenis studeerde en flamencogitaar speelde. Dirk Lambrechts was een speciale figuur en ik was meteen onder de indruk toen ik hem ontmoette, een merkwaardige verschijning, zeer bohémien en hij wist veel te vertellen, niet alleen over gitaren trouwens.’

Lambrechts leert hem de eerste beginselen van het klassieke gitaarspel en van de goede wijn.

Paul Rans: ‘Hij introduceerde mij in de wereld van de klassieke gitaar, leerde mij de beginselen aan van notenleer en gitaarspel en liet me luisteren naar Andrés Segovia of Ida Presti en Alexandre Lagoya. Later, toen hij vond dat ik verder moest, toonde hij mij de weg naar Nicolas Alfonso in Brussel. Maar hij leerde mij ook een heel andere wereld kennen, een wereld die meer de zijne was, namelijk de wereld van flamenco met grote gitaristen als Ramón Montoya, Sabicas of Melchor de Marchena en *cantaors* als Antonio Mairena, Manolo Caracol (hij heeft me nog een plaat van hem cadeau gedaan) of Pastora Pavón, de grootheden van de oude flamenco puro. Zelf ging hij naar Brussel om ook les te volgen bij Spaanse migranten, zoals de toen befaamde gitarist Cascabel de Jerez. En dankzij Dirk kwam ik ook in contact met Wannes Van de Velde met wie hij zijn flamencopassie deelde. En Wannes was ook zo iemand die geboeid was door alle culturen en alle genres en toen al een enorme eruditie had. Bij hem ben ik ook dikwijls op bezoek geweest toen en van hem heb ik toen ook veel opgestoken over het belang van traditie en vernieuwing, het belang van alle cultuuruitingen, niet alleen die van de hogere klassen. Hoewel ik meteen wist dat flamencogitaar niets voor mij was, niet om zelf te spelen, luisterde ik er toch veel naar en absorbeerde die stijl en ben ik altijd gefascineerd gebleven

door die muziek. Dirk kon ook meesterlijk vertellen, sterke verhalen, flink gekruid met zijn toch wel erudiete kennis van kunst en de wereldliteratuur en gewoonlijk ook flink overgoten met vele flessen wijn of grote glazen bier. Maar zijn bewondering ging niet alleen naar kunst en muziek uit verre streken, hij leerde mij ook schrijvers appreciëren als bijvoorbeeld Felix Timmermans. Daarbij denk ik aan de openingsbladzijde van Timmermans' Adriaan Brouwer: "Het leven is als een soep met vier troostende mergpijpen in: de drank, de liefde, de toebak en de kunst. En daar heb ik het mijne van genomen!" Niet te verwonderen dat Dirk Lambrechts van deze schrijver hield – en van de schilderijtjes van Adriaan Brouwer.'

Leuven is in die dagen een bruisende studentenstad en men spreekt er Frans, Nederlands, Leuvens en de vele andere dialecten afkomstig uit het hele land. In de schouwburg op de Bondgenotenlaan staan alle grote Franstalige theatergezelschappen naast de reizende Vlaamse gezelschappen. Alle Franse films lopen in de 'cinéma's in de Diestsestraat en aan het station. Voor Vlaamse films moet je in die dagen nog naar de 'Kinema'. In café Gambrinus op de Grote Markt drinken burgers koffie en roepen de obers met luider stemme hun bestellingen in het Frans naar de barman: 'DEUX CAFES DEUX!!!'. Engels bier in tinnen potten en *café glacé* in halfronde coupes met een flinke dot slagroom. In café Jeeskesboom wordt in het platste Leuvens getuist en bijpassend gevloekt. Grote glazen Stella en Peetermans of Leuvens Witbier. In de Patapouf hangt de Leuvense jeunesse dorée aan de toog. Cocktails en andere onzin. Leuvens Frans is er de voertaal voor de ernstige zaken des levens. Plat 'Leeves' is voorbehouden voor huis-, tuin- en keukenroddels. In de Boule d'Or hangen de clubpinten, -petten en -linten aan het plafond. In de kroegen op de Oude Markt hebben de Vlaamse studentenclubs hun standplaats. Moeder Izegem broederlijk naast moeder Bilzen. Studentenmoeder "Marraine" leeft nog en zal pas veel later standbeeld worden. Ze zit in brons gegoten op een bank en als de avond laat of de ochtend jong wordt kan je liefderijk je arm om haar schouders leggen. Of uithuilen als je daarvoor een goede reden hebt. De studentenpetten en sjaals zijn gebruikelijke accessoires. Studenten en burgers stappen op warme lentedagen nog rustig naar Janneke en Bertha van de Rozenkrans in de abdij van Vlierbeek. Op een zeldzame zonnige dag kan de tocht zelfs naar de Zoete Waters in Oud-Heverlee gaan. De Oude Kantien bij het kasteel van Arenberg is een professorencafé. Ze wonen er allemaal

op een boogscheut en/of steenworp vandaan in hun dure villa's met rieten daken. Kruideniers spreken gammel Frans want de winkel moet draaien en boven de winkel hebben ze elke kamer in twee of drie kleinere kamertjes verdeeld. Dat scheelt in de huuropbrengst en studentenkoten zijn er altijd te weinig. In een tuinhuisje wordt een mazoutkachel gezet en hup, da's weer een kot waar een provinciaaltje uit een van de Vlaanders of de Walen zijn Leuvense jaren kan uitzitten.

De bisschoppen zijn de baas in de tweetalige Katholieke Universiteit en ze denken dat dat eeuwig en één dag zo zal blijven. Maar – en dat doen bisschoppen wel meer – ze vergissen zich. Paul Goossens en de zijnen kruisen hun pad: 'Wij – en daarmee bedoel ik de verschillende studentenbewegingen van die tijd – vonden dat een universiteit een directe band moet hebben met de bevolking. Dat kan moeilijk buiten de eigen taalgemeenschap.' Ze trekken de straten op en roepen 'Leuven Vlaams' en 'Walen Buiten'. De bisschoppen pruttelen tegen, de regering Van den Boeynants sneuvelt en op achttien september 1968 is de splitsing een feit. Vlak over de taalgrens in Ottignies wordt vliegenvlug een nieuwe stad gebouwd. Dat heel wat Vlaamse en Waalse professoren en politici de jaren voordien massaal landbouwgronden opkochten in de uithoek van de provincie Brabant is geen detail, maar er is nooit ernstig onderzoek naar verricht.

Louvain-la-Neuve wordt het bruisende hart van het Franstalig studentenleven. Het oude Leuven – Louvain-la-Veuve – wordt een provinciestad, met middenin haar eigen Bokrijk.

Het Groot Begijnhof, waar behalve een handvol begijnen wonen, wordt hoofdzakelijk bevolkt door de Leuenaar die geen huizen heeft om kamers te verhuren. Hier loopt de armoedegrens door de gemeenschappelijke toiletten. Hier druipt het verdriet van het gescheurd behang en de gebroken spiegels. Misschien heeft de universiteit van Paul Goossens nu wel een directe band met de bevolking in de eigen taalgemeenschap, maar het tuig van het Groot Begijnhof wordt letterlijk uit zijn krotten gejaagd om er een prestigieuze residentie van te maken. Buitenlandse studenten, gastprofessoren en al wie de juiste connecties heeft, komt er wonen in de tot in de puntjes van hun decoratieve daken opgepoetste begijnenstulpen.

Wie vandaag in Leuven komt, vindt er alleen maar provincialisme, maar in die jaren is Leuven nog een prachtige tweetalige stad waar men van twee culturen kan genieten. Het ludieke van veel Franstalige studentengenootschappen is verdwenen

met de onzalige splitsing van de universiteit. Toen ging je de ene dag naar het Waalse studentencafé le P'tit Hashisch Populaire – gelegen vlak tegenover het politiekantoor – waar een wereldkampioenschap smoelentrekken werd georganiseerd, de andere dag een blokje verder naar De Reynaert. Daar zwaaide Guy Missotten de plak en als je gezicht hem niet beviel, kreeg je de wind van voren én van achteren. De gemiddelde Vlaamse student ziet die Franstalige rijkdom niet. De gemiddelde Waalse student wil de Vlaamse rijkdom niet ontdekken. Maar wie ogen en oren wijd open houdt, weet dat twee culturen meer zijn dan de som van één plus één.